Міністерство освіти і науки України
Кам’янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Кваліфікаційна робота
з теми:

«СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СИНОНІМІВ (на матеріалі газетного дискурсу)»

Виконала студентка 2 курсу
групи Ang1-M24z
спеціальності 014 (Середня освіта
(Англійська мова і зарубіжна література))
Рудецька Анастасія Костянтинівна
Керівник: кандидат
філологічних наук,
старший викладач кафедри
англійської мови
Мітроусова Т.В.

Національна шкала
_____
Кількість балів:_____ Оцінка
ECTS_____
Члени комісії
_____
_____
_____

Рецензент:
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької мови,
Боднарчук Т.В.

Кам’янець-Подільський 2025

ЗМІСТ

ВСТУП…….….3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ СИНОНІМІЇ В ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ……..…....7
1.1 Синоніми як об’єкт лінгвістичного дослідження в межах газетного дискурсу……7
1.2. Наукові підходи до вивчення синонімів в англійській мові……..……...12
1.3. Чинники формування синонімів у британському газетному дискурсі…….16
1.4. Класифікація синонімів……...…….25
Висновки до розділу 1……...25
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СИНОНІМІВ В ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ……....27
2.1 Матеріал дослідження структурно-семантичних характеристик лексичних та контекстуальних синонімів в газетному дискурсі…….27
2.2 Критерії виокремлення лексичних та контекстуальних синонімів …….…29
2.3. Структурно-семантичні характеристики лексичної синонімії на матеріалі газетних статей…….……..…34
2.4. Структурно-семантичні характеристики контекстуальної синонімії на матеріалі газетних статей……..45
2.5. Порівняльний аналіз струткрно-семантичних характеристик лексичної та контекстуальної синонімії у тематичних сферах спорту, політики та медицини……..……..48
Висновки до розділу 2……...…52
ВИСНОВКИ……...53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….....55

ВСТУП

Мова – динамічний і багатогранний інструмент людської комунікації, сповнений захопливих явищ, які водночас ускладнюють і поглиблюють наше розуміння семантики та лексикографії.

Розуміння ролі синонімії дає змогу глибше усвідомити гнучкість і адаптивність мови**.** Синонімія не лише збагачує словниковий запас, а й розширює можливості для вираження тонких смислових і емоційних відтінків. Отже, вивчення синонімії є важливим для усвідомлення багатовимірності мовного значення та має значущі практичні наслідки для розвитку комунікації, освіти й технологій.

Синонімія є однією з ключових категорій лексичної системи англійської мови та водночас важливим об’єктом лінгвістичного аналізу. Вона дозволяє дослідникам вивчати закономірності функціонування лексики, структуру семантичних полів, а також взаємозв’язки між словами в різних комунікативних контекстах. Особливий інтерес викликає синонімія в медійному дискурсі, зокрема у британських газетах, оскільки саме журналістські тексти поєднують інформаційну функцію з потребою стилістичної та оцінної варіативності.

Синонімія є відображенням когнітивного процесу, який образно характеризує наше мислення. Довгий час синонімія в аспекті термінознавства вважалася явищем шкідливим і свідчила про невпорядкованість вузькоспеціальної лексики. Утім, на сьогодні будь-який дискурс є незамкненою системою, в якій відбувається постійний розвиток нових значень чи понять і тому виникнення синонімії всередині нього неминуче [1, с. 3; 4, с. 45].

Кваліфікаційна робота доводить, що синонімія в сучасному газетному дискурсі є багаторівневим і динамічним явищем, яке забезпечує мовну гнучкість, дозволяє модулювати комунікативний ефект тексту та поєднує стабільність значень лексичних синонімів із ситуативною варіативністю контекстуальних. Використання синонімів у текстах визначається жанрово-дискурсивними та тематичними чинниками, а їх взаємодія забезпечує баланс між точністю

інформації та стилістичною, оцінною виразністю, що підвищує функціональну та комунікативну ефективність газетного дискурсу.

Актуальність цієї роботи полягає у тому, що сучасний газетний дискурс функціонує в умовах високої інформаційної насиченості та комунікативної конкуренції, де точність, виразність і оцінність повідомлень визначають ефективність впливу на аудиторію. Вивчення синонімії дозволяє розкрити механізми формування стилістичної та прагматичної варіативності текстів, показати, як в газетних текстах за допомогою лексичних і контекстуальних синонімів створюється комунікативний ефект, нарощується або пом'якшується значущість подій та створюється емоційне забарвлення матеріалу.

Таким чином, актуальність роботи зумовлена необхідністю глибшого розуміння мовних засобів, що забезпечують гнучкість, точність і виразність сучасного газетного дискурсу, та їх ролі у формуванні когнітивного та емоційного сприйняття інформації читачами.

Мета кваліфікаційної роботи – встановити структурно-семантичні та функційні характеристики лексичної та контекстуальної синонімії в сучасному газетному дискурсі.

Поставлена мета передбачає виконання таких завдань:

- визначити сутність категорії синонімії;
- дослідити розмежувальні характеристики лексичної та контекстуальної синонімії в газетному дискурсі;
- схарактеризувати лексичні та контекстуальні синоніми, розкривши їх взаємодію та роль у забезпеченні точності, виразності та комунікативної ефективності тексту;
- проаналізувати дискурсивні чинники, які впливають на формування значення синонімів у газетних текстах;
- роз'яснити структурно-семантичні зв'язки категорії синонімії;
- визначити особливості функціонування лексичних та контекстуальних синонімів в газетних текстах політики, медицини та спорту;

- простежити функційні характеристики лексичної та контекстуальної синонімії в газетному дискурсі.

Об'єкт дослідження – лексичні та контекстуальні синоніми в сучасному газетному британському дискурсі.

Предмет дослідження – семантико-прагматичні, функційні та структурні характеристики лексичних та контекстуальних синонімів в сучасному газетному британському дискурсі.

У роботі імплементуються **методи:** компонентного (семантичного) аналізу для визначення семного складу лексеми; контекстного для встановлення кореферентності виокремлених одиниць, виокремлення прагматичної інформації та кінцевого складу лексем; логічного аналізу – для встановлення змін у семантиці; дефініційного аналізу для визначення вихідного об'єму значення; корпусного аналізу для збору та систематизації текстів британських газет *(The Guardian, The Telegraph)* для виявлення синонімічних рядів і контекстів їх використання.

Практичне значення дослідження полягає в тому що отримані результати про лексичні та контекстуальні синоніми можна використовувати для створення вправ і практикумів у навчанні англійської мови, зокрема для роботи зі стилістичною варіативністю та контекстуальними значеннями слів.

Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні лінгвістичного розуміння природи лексичної та контекстуальної синонімії в сучасному британському газетному дискурсі. Отримані результати сприяють подальшому розвитку теорії синонімії, дискурс-аналізу, когнітивної та прагматичної лінгвістики, оскільки поглиблюють розуміння механізмів смислотворення у професійному журналістському мовленні. Запропонований опис моделей функціонування синонімів у політичних, медичних та спортивних газетних текстах може бути використаний як підґрунтя для подальших досліджень категорії варіативності, оцінності, пресупозиційності, поліфонії та стратегій мовної економії у медійному дискурсі.

Структура магістерської роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг основного тексту становить 50 сторінок.

ВИСНОВКИ

Синонімія в сучасному газетному дискурсі виступає не лише як інструмент передачі схожих значень слів, а й як потужний механізм стилістичної, оцінної та прагматичної варіативності тексту. Вона дозволяє автору модулювати тональність матеріалу, підкреслювати або пом'якшувати значущість подій, створювати емоційне забарвлення та уникати прямої оцінки, що особливо важливо в політичному, соціальному та медійному дискурсі. Таким чином, синонімія забезпечує гнучкість мовлення, дозволяє формувати тонкі семантико-прагматичні ефекти та підвищує комунікативну ефективність тексту.

Дослідження засвідчило те, що синонімія охоплює різні рівні мови – від морфем і лексем до словосполучень і речень – і реалізується через лексичну, фразову та пропозиційну синонімію. Ключове значення має розрізнення лексичних та контекстуальних синонімів: перші забезпечують стабільність значення у межах мовної системи та взаємозамінність слів, другі набувають подібності залежно від конкретного контексту і функціонують як динамічний засіб комунікації. Особливо в газетному дискурсі значення синонімів формується під впливом когнітивних, прагматичних і дискурсивних чинників, що визначають інтерпретацію висловлювань та їхній вплив на аудиторію.

Аналіз корпусу британських газетних текстів *The Guardian* та *The Telegraph* (2022–2025 рр.) підтвердив, що тип синонімії значною мірою визначається жанрово-дискурсивними характеристиками та тематичною спрямованістю матеріалу. Політичний дискурс характеризується активним використанням контекстуальних синонімів для створення риторичних ефектів і виокремлення авторської оцінки. Медичні тексти демонструють переважання лексичної синонімії, що гарантує точність і однозначність наукової інформації. У спортивному дискурсі спостерігається поєднання обох типів синонімів, що дозволяє одночасно підтримувати фактологічну точність і емоційно-оцінну виразність.

Семантичний аналіз категорії синонімії у статтях на теми клімату, економіки та енергетики показав, що лексичні синоніми формують стабільне

денотативне ядро та забезпечують взаємозамінність, тоді як контекстуальні синоніми створюють тимчасові збіги значень під впливом конкретних ситуативних і риторичних чинників. Взаємодія цих типів синонімів у тексті забезпечує баланс між точністю інформації та стилістичною, оцінною виразністю, що робить тексти сучасної британської преси функціонально насиченими, гнучкими та комунікативно ефективними.

Дослідження підтверджує важливість комплексного підходу до вивчення синонімії, що поєднує семантичні, стилістичні та прагматичні аспекти. Розкрито механізми функціонування лексичних та контекстуальних синонімів у професійному журналістському дискурсі, що дозволяє глибше зрозуміти стилістичну варіативність, дискурсивний вплив та когнітивну організацію мовних одиниць у сучасній англійській мові. Синонімія постає як динамічне, багаторівневе явище, яке забезпечує мовну гнучкість, тонке формування комунікативного ефекту та багатство виразних засобів тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басок В. А. Контекстуальна синонімія: семантико-стилістичний та прагматичний аспекти (на матеріалі іменників сучасної німецької мови) : автореф. дис.... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 20 с.
2. Бехта І. А. Прагматика оповідного дискурсу у газетно-публіцистичному стилі. *Новітня філологія*, 2007, № 4 (24), С. 71–84.
3. Білоусова А. В., Дячук Н. В. Поняття та особливості контекстуальної та лексичної синонімії. *The Philological UniverseS: зб. наук. робіт*, Житомир, 2023, С. 24–26.
4. Казимір І. Контекстуальні синоніми як засоби оцінки в газетному інтернет-дискурсі. *Львівський філологічний часопис*, 2022, (10), Р. 44–49. https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/2375
5. Космеда Т. А. *Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 305 с.
6. Ковальчук Л. *Контекст та контекстуальність у сучасному англомовному художньому дискурсі*: дис. … канд. філол. наук: 10.02.04. Луцьк – Запоріжжя, 2017. 231 с.
7. Семак Л. Семантико-стилістичний аспект контекстуальної синоніміки сучасної української жіночої прози. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2020, Вип. 28, т. 3, С. 77–82.
8. Селіванова О. *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
9. Суддя А. М. *Функціонування контекстуальних синонімів-прикметників у німецькомовному художньому дискурсі: когнітивний та прагмастилістичний аспекти*: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2014. 20 с.
10. Чаюк Т. А. Оцінка як засіб лінгвокультурологічної маркованості англомовного дискурсу ЗМІ. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*, 2020, Вип. 1(89), с. 135–149.

11. Cap, P., Dynel, M. *Implicitness: From lexis to discourse*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2017. 312 p.
12. Cruse A. Lexicology Book 1: Lexical Semantics [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.scribd.com/document/518651384/Lexicology-Book-1-Alan-Cruse-Lexical-Semantics (дата звернення: 16.11.2025).
13. Cruse, D. A. *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2004. 441 p.
14. Cruse, D. A. The Meaning of Lexical Meaning." *Journal of Linguistics*, 2000, 36(2), pp.1–32.
15. Crystal, D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 514 p.
16. Divjak, D., & Gries, S. Th. "Behavioural profiles: A corpus-based perspective on synonymy and antonymy." *Corpus Linguistics and Linguistic Theory*, 2006, 2(1), pp.1–33.
17. Geeraerts, D. *Theories of Lexical Semantics*. Oxford: Oxford University Press, 2010. P.317
18. Jackson, H., Amvela, E. Z. *Words, Meaning and Vocabulary: An Introduction to Modern English Lexicology*. London; New York: Continuum, 2000. 216 p.
19. Kvetko, Pavol. *English Lexicology in Theory and Practice*. Режим доступу: https://www.scribd.com/doc/222051299/Pavol-Kvetko-English-Lexicology-in-Theory-and-Practice (дата звернення: 16.11.2025)
20. Lakoff, G. “On generative semantics.” In Steinberg, D., & Jakobovits, L. A. (eds.) *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1971, 232–296.
21. Lazebna, N., & Prykhodko, A. (2021) Digital discourse of English language acquisition. Journal of Language and Linguistic Studies, 17(2), 971-982. https://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/2533
22. Löbner, S. *Understanding Semantics*. London: Arnold, 2002.369 p.
23. Lyons, J. *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1968. 547 p.

24. Lyons, J. *Language and Linguistics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981. 351 p.
25. Lyons, J. *Linguistic Semantics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 360 p.
26. Lyons, J. *Semantics*. Vols. 1–2. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. 897 p.
27. Li, Y., Chen, J., Li, Y., Yu, T., Chen, X., & Zheng, H.-T. (2023). Embracing ambiguity: Improving similarity-oriented tasks with contextual synonym knowledge. Neurocomputing, 555, pp. 1-14.
28. Machničová M. Lexicology for University Students [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.scribd.com/document/598955444/Lexicology-for-university-students (дата звернення: 10.11.2025).
29. Matamoros-Fernández, A., & Farkas, J. (2021). Racism, hate speech, and social media: A systematic review and critique. Television & New Media, 22(2), pp.205-224. https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1527476420982230
30. Mialkovska, L., Sternichuk, V., Petruk, V., Honchar, K., Knysh, T., Panchenko, V., & Yanovets, A. (2023). *Contemporary English media discourse: Linguistic, pragmatic, social, and digital aspects*. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140139/papers/A_30.pdf
31. Miller, G. A. "WordNet: A Lexical Database for English." *Communications of the ACM*, 1995, 38(11), pp. 39–41.
32. Miller G. A., Beckwith R., Fellbaum C., Gross D., Miller K. Introduction to WordNet: An On-line Lexical Database [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://wordnetcode.princeton.edu/5papers.pdf (дата звернення: 16.11.2025).
33. Murphy, L. *Lexical Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 276 p.
34. Murphy, M. L. *Semantic Relations and the Lexicon: Antonymy, Synonymy and Other Paradigms*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 274p.
35. Rodríguez, M. "Tracing context in the discourse of the media: features of language-in-use in the British press." *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 2006. pp. 1-20 URL: file:///C:/Users/Asus/Downloads/dcart%20(2).pdf

36. Sinha, R., Mihalcea, R. “Combining lexical resources for contextual synonym expansion.” *International Conference RANLP 2009*. Borovets, Bulgaria, 2009, pp. 404–410. URL: http://www.aclweb.org/anthology/R09-1073
37. Syrett, K. Variation by context: The importance of pragmatics and the discourse. *Language Learning and Development*, 2024. 59-61. https://doi.org/10.1080/15475441.2023.2239783
38. Spärck Jones, K. Synonymy and semantic classification. *Computational Linguistics*, 1964, 1(1), pp.13–20.
39. Stanojević M. Cognitive Synonymy. *Facta Universitatis. Series: Linguistics and Literature*. 2009. Vol. 7, No. 2. pp. 193–200.
40. Tilavova, M. M. (2023). The nature of synonymy as a basic unit of language vocabulary. International Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(5), pp.2447-2449.
41. van Dijk, T. A. *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. New York: Cambridge University Press, 2008. 267 p.
42. van Dijk, T. A. Discourse, Ideology and Context. *Folia Linguistica*, 2001, XXX(1–2), 11–40.
43. van Dijk, T. A. Contextual Knowledge Management in Discourse Production. A CDA Perspective. In: Wodak, R., & Chilton, P. (eds.) *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis*. Amsterdam: Benjamins, 2005, pp. 71–100.
44. van Dijk, T. A., & Kintsch, W. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983.
45. van Dijk, T. A. Text and Context of Parliamentary Debates. In: Bayley, P. (ed.) *Crosscultural Perspective on Parliamentary Discourse*. Amsterdam: Benjamins, 2004, pp. 339–372.
46. van Oostendorp, H., & Goldman, S. (eds.) *The Construction of Mental Representations during Reading*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1998. 408 p.
47. Yesi Widi Arsita. "Hyponymy and Synonymy in the Religious Discourse 'Islam Itu Indah' as Indonesian Language Teaching Materials." *Advances in Social Science,*

Education and Humanities Research, 2021, vol. 662, pp. 489–498. URL: file:///C:/Users/Asus/Downloads/125974379.pdf

48. Zeng, Xian-mo. "Semantic relationships between contextual synonyms." *US-China Education Review*, 2007, Vol. 4, No. 9, pp.33-37. (Serial No. 34). URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED502523.pdf